

Vergaderjaar 2008–2009

27 062

Alleenstaande minderjarige asielzoekers

Nr. 63

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 4 november 2008

Conform mijn toezegging tijdens het Algemeen Overleg van 8 oktober 2008 inzake de reactie op het onderzoek «Illegaal verblijf in Nederland» van het Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatie Centrum (WODC) bericht ik uw Kamer over de voortgang van de pilot beschermde opvang. Hiermee kom ik tevens tegemoet aan een eerdere toezegging¹ om uw Kamer eind 2008 bij wijze van tussentijdse voortgangsrapportage te informeren over de gerealiseerde onderdelen van de pilot beschermde opvang.

Per 1 januari 2008 is de pilot «beschermde opvang» gestart, waar alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's) die (mogelijk) slachtoffer zijn of dreigen te worden van mensenhandel, beschermd worden opgevangen. In de pilot worden maatregelen getroffen ter bescherming van zogenoemde risico-amv's tegen mensenhandel en mensensmokkel. Ondanks de inzet van de pilot kunnen verdwijningen van deze jongeren nooit volledig worden uitgesloten, hetgeen destijds door de verantwoordelijke minister van Vreemdelingenzaken en Integratie in haar brief² over aanvullende maatregelen ter bescherming van amv's, is bevestigd.

De pilot heeft een looptijd van twee jaren en is bedoeld om ketenbreed ervaring op te doen met het voorkomen van de verdwijning en mogelijke uitbuiting van alleenstaande minderjarige asielzoekers in de leeftijd van 13 tot 18 jaar. Bij de pilot zijn verschillende organisaties betrokken, waaronder de voogdij-instelling Nidos, het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA), de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND), de (vreemdelingen)politie, de Dienst Terugkeer & Vertrek (DT&V), de Internationale Organisatie voor Migratie (I.O.M.) en de organisaties die de dagelijkse opvang en begeleiding verzorgen van de jongeren.

Bij aankomst op Schiphol worden jongeren door de KMar en IND gescreend op signalen die wijzen op het risico op verdwijning en/of uitbuiting en wordt op basis daarvan, onder verantwoordelijkheid van Nidos, besloten of de jongere voor de beschermde opvang in aanmerking komt.

¹ Handelingen II, 2007–2008, TK 27, blz. 2062.

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2006–2007, 27 062, nr. 56 1.

De selectie gebeurt mede met behulp van zogenoemde risicoprofielen, die door de Mensensmokkel Informatie Groep (MIG) van de IND worden beheerd. De medewerkers van de IND zijn speciaal getraind in het herkennen van mogelijke slachtoffers van mensenhandel of mensensmokkel, hetgeen mede geschiedt aan de hand van voornoemde risicoprofielen. Ook later in de asielprocedure kan Nidos nog besluiten tot plaatsing in de beschermde opvang, bijvoorbeeld op basis van hun eigen bevindingen of op voordracht van de IND of het COA. Ook door de advocatuur en VWN kunnen hiertoe onderbouwde verzoeken worden ingediend.

De jongeren worden opgevangen in kleinschalige woongroepen, verspreid over het land. Om vermissing zo veel mogelijk te voorkomen, staan zij, in ieder geval gedurende de eerste periode (3 maanden) dat zij in de beschermde opvang verblijven, 24 uur per dag onder toezicht, ook als zij naar school gaan of bijvoorbeeld boodschappen doen. De begeleiding van de amv's is gericht op het vergroten van hun kennis, vaardigheden en weerbaarheid en het aanreiken van een alternatief toekomstperspectief. In dat verband worden ze ook nadrukkelijk voorgelicht over mensenhandel, uitbuiting en prostitutie.

De pilot voorziet ook in een versnelde behandeling van de asielaanvraag van amv's die tot de risicogroep behoren. Om dit te bereiken, heeft de IND één behandel eenheid van de Unit Landelijke Ama-taken in Den Bosch verantwoordelijk gemaakt voor alle aspecten van de asielprocedure van deze jongeren, waarbij casemanagement als tool wordt ingezet om tot een efficiënte, effectieve en klantgerichte manier van werken te komen. Het streven is deze zaken binnen drie maanden af te handelen. De begeleiding wordt op het verblijfsperspectief afgestemd. Al vanaf de eerste afwijzing van de aanvraag werkt de regievoerder van de DT&V samen met de minderjarige aan de voorbereiding van het vertrek uit Nederland. Dit vindt plaats in goed overleg met de ketenpartners. Sinds de start van de pilot zijn er drie jongeren onder begeleiding van de Internationale Organisatie voor Migratie teruggekeerd naar het land van herkomst. Daarnaast is één jongere die beschermd was opgevangen en inmiddels 18 was geworden, gedwongen uitgezet naar zijn land van herkomst.

De aanleiding voor de pilot was de verdwijning van Nigeriaanse meisjes en Indiase jongens uit de reguliere opvang. De pilot sloot daarmee aan op een vorm van besloten opvang die eerder in 2007 door Nidos was georganiseerd. In de periode 1 januari 2008 tot 6 oktober 2008 verbleven er in totaal 94 jongeren in de pilot, waaronder behalve jongeren uit Nigeria en India, amv's uit andere herkomstlanden als o.a. China, Sierra Leone, Somalië, Guinee en Angola.

In dezelfde periode zijn er 16 jongeren uit de beschermde opvanglocaties verdwenen. Deze verdwijningen betroffen twee jongens en een meisje uit China, een meisje uit Nigeria, een meisje uit Sierra Leone en 11 jongens uit India. Van de verdwijningen van Indiase jongens hebben er negen in de periode 1 tot en met 21 september jl. plaatsgevonden. Dit heeft er in het laatste geval toe geleid dat, naast de reeds bestaande beschermende maatregelen als 24-uurs begeleiding, camera's en deurverklidders, een extra beveiligingsbureau is ingezet om te surveilleren. In alle gevallen zijn KMar en politie direct ingeschakeld en is het toezicht op de locaties verscherpt.

De betrokken organisaties leveren binnen 24 uur alle informatie over de bijzonderheden van de zaak en eventuele verdachte situaties. Bij de melding van een vermissing wordt direct gereageerd. De politie neemt de aangifte op, verhoort de getuigen, doet (forensisch) onderzoek, trekt gegevens en dossierinformatie na en zorgt in voorkomende gevallen voor het

(inter)nationaal signaleren van de vermiste amv. Dit heeft er toe geleid dat twee van de jongens uit India zijn aangetroffen in Frankrijk. De door de Franse autoriteiten bij Nederland gelegde claim werd gehonoreerd binnen de gestelde termijn, maar vóór deze termijn (en voordat de door Nederland getroffen maatregelen ter fine van de overdracht van de amv konden worden geëffectueerd), is de bewaring van betrokkenen op last van de Franse rechtbank opgeheven. De Indiase jongens hebben zich vervolgens in Frankrijk aan het toezicht onttrokken.

Ik acht het te vroeg om definitief te beoordelen in hoeverre de invoering van de pilot beschermde opvang bijdraagt aan een afname van het aantal verdwijningen. Tot op heden is er een positieve tendens waarneembaar ten aanzien van het voorkomen van verdwijningen van meisjes uit Nigeria.

In de periode januari-oktober, zowel in 2006 als in 2007, verdwenen er 20 Nigeriaanse meisjes, tegenover één verdwijning in 2008. Voor wat betreft de Indiase jongeren geldt dat in 2006 in dezelfde periode 33 jongens zijn verdwenen en 28 jongens in 2007, tegenover 11 verdwijningen in 2008.

Overigens is sinds de invoering van de pilot beschermde opvang de instroom van Nigeriaanse meisjes en Indiase jongens in de opvang zowel in absolute als in relatieve zin afgenomen.

De pilot beschermde opvang zal vanaf eind 2009 geëvalueerd worden door het WODC, waarna uw Kamer begin 2010 bericht zal worden over de uitkomsten van de evaluatie.

De staatssecretaris van Justitie,
N. Albayrak